

KansalaisAreena ry

Asianumero: TEM/2221/00.04.01/2013

Kansalaisareena ry:n lausunto

Hankintalain kokonaisuudistuksen valmistelutyöryhmän mietintöön

Nykytila

Kansalaisareena korostaa, että lain valmistelun jatkotyössä tulee ottaa huomioon hallitusohjelman linjaus, jonka mukaan EU-säännösten toimeenpanossa pitäydytään kansallisesta sääntelystä. Tämä tarkoittaa sitä, että lainvalmistelussa tulee luopua mietinnössä esitetyistä alhaisemmista kynnysarvoista ja asettaa kynnysarvot direktiivien mukaiseksi.

Mietintö antaa hyvän kuvan nykytilanteesta, jossa hinta on noussut käytännössä tärkeimmäksi tekijäksi laadun kustannuksella esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluissa. Pelkkä hinta hankinnan todellisena kriteerinä vaarantaa laadukkaan palvelun saamista ja on kustannustehotonta pitkällä aikavälillä. Oikeaan aikaan tehty investointi asiakkaan palveluun voi tuottaa toimintakyvyn paranemisen ja sitä kautta pitkällä aikavälillä palvelutarpeen pienenemisen sekä säästöä kunnalle.

Kilpailutusten seurauksena palvelutuotanto helposti keskittyy suurille, erityisesti kansainvälisille yrityksille. Kehitys on ristiriidassa sen kanssa, että hankintojen kautta voidaan turvata monipuoliset ja erilaisille, myös pienille palveluntuottajille markkinat.

Eryteisesti sääntelyn purkamisen ja minimoimisen periaatetta noudattaen lähtökohdaksi tulee ottaa kynnysarvojen nostaminen direktiivien asettamille tasoille. Se antaa mahdollisuuden käytännössä hankintayksiköille tehdä hankintoja yksilöllisesti ja myös turvaa paremmin pienten tuottajien asemaa sekä mahdollisuuksia toimia myös tulevaisuudessa. Se toteuttaa Sipilän hallituksen hallitusohjelman linjausta kansallisen liikkumatilan käytöstä. On Suomen etujen vastaista pienentää vapaaehtoisesti omaa kansallista liikkumatilaamme.

Vaikutusarviointi

Lain yhteiskunnallisten vaikutusten, työllisyysvaikutusten sekä järjestöihin kohdistuvat vaikutusten arviointi puuttuu mietinnöstä. Näiden vaikutusarviointien tekeminen on tärkeitä jatkovalmistelussa ja tulevien lakien täytäntöönpanossa.

Hankintojen valvonta ja neuvonta

Mietinnön ehdotukset ovat riittäviä. Yhdymme ehdotukseen, että hankintalain voimaantulon yhteydessä on tarpeen laatia valtakunnallinen ohjeistus. Kannatamme työryhmän ehdotusta, että TEM tulee rahoittamaan neuvontatehtäviä valtionavustuslain mukaisesti niin, että direktiivin vaatimukset täyttyvät. Järjestöjen neuvonnan ja ohjauksen tarpeisiin tulee pystyä vastaamaan nykyistä paremmin.

1 luku: Lain tarkoitus, periaatteet ja määritelmät

Järjestöjen kannalta ehdotukseen sisältyvä julkisen laitoksen määritelmä on pulmallinen eikä tunnista suomalaisten järjestöjen tilannetta. Sisällön tulkinta merkitsee, että erityistä julkista tukea saavat sosiaali- ja terveysjärjestöt katsotaan julkisoikeudellisiksi laitoksiksi.

Tulkinta on ristiriidassa suomalaisten järjestöjen autonomiaan pohjautuvan roolin kannalta ja murtaa sitä ja sitä onkin tarpeen kyseenalaistaa. Hankintalain säätämisen yhteydessä on tunnistettava järjestöjen erityinen luonne suhteessa yrityksiin ja kevennettävä järjestöjen hallinnollisia rasiitteita erityissäännöksiin. Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa on linjaus, jonka mukaan järjestöjen toimintaa vahvistetaan keventämällä niiden hallinnollista taakkaa.

4 luku: Hankintojen kynnyksarvot ja ennakoitun arvon laskeminen

Mietinnön esittämät kynnyksarvot ovat liian matalia. Direktiivin antama liikkumatila tulee ottaa täysimääräisesti käyttöön.

Perustelut: Direktiivin mukaiset kynnyksarvot jättävät useimmat pienet järjestöt direktiivin soveltamisalueen ulkopuolelle. Tuolloin avustukset voidaan suuremmissa määrin käyttää avustustyöhön, kun vapaudutaan pienimuotoiseen toimintaan nähden ylimitoitetuilta kilpailutusprosessilta ja siihen liittyvän byrokratian vaatimilta kustannuksilta.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisen osalta on nähtävissä, että pakollinen kilpailuttaminen suosii käytännössä suuria toimijoita, joilla on mittakaavaetu ja mahdollisuus tehdä edullisia tarjouksia aluksi jopa tappiollisin hinnoin markkinoiden valtaamisen tavoitteella. Markkinoiden keskittäminen on täysin vastakkainen direktiivien markkinoiden laajentamisen tavoitteen kanssa eikä ole palveluja rahoittavien veronmaksajien ja yhteiskunnan kokonaisedun mukaista.

Luku 9: Hankinnan valmistelu, tarjouspyyntö ja hankinnan kohteen kuvaus

Järjestöt kehittävät ja tuottavat ennen kaikkea pienten erityisryhmien sosiaalipalveluja. Mikäli järjestöillä ei olisi tulevaisuudessa kilpailutusmenettelyjen ja suurten hankintojen vuoksi mahdollisuutta toimia näiden palvelujen tuottajana, niiden tuottamat palvelut ja erityisosaaminen voisivat kadota ilman, että näille erityisryhmille rakentuisi mitään tilalle.

Luku 12: Sosiaali- ja terveyspalveluhankinnat sekä muut erityiset palveluhankinnat

Hankintadirektiiveissä jäsenmaille on annettu mahdollisuus ottaa paras hinta- laatusuhde (nykyinen kokonaistaloudellinen edullisuus) ainoaksi valintaperusteeksi, jolloin pelkällä hinnalla kilpailuttaminen ei ole mahdollista, vaan laatutekijöitä on sisällytettävä pisteytettäviin vertailuperusteisiin. Sosiaali- ja terveyspalveluissa tämän tulisi olla ensisijainen valinta.

Helsingissä 30. kesäkuuta 2015

Kansalaisareena ry

Markku Vaittinen
puheenjohtaja

Anitta Raitanen
toiminnanjohtaja